

budgets by paying taxes and mandatory fees, because the stability of the state's budget system is ensured precisely by taxpayers who are aware of the importance of declaring their income.

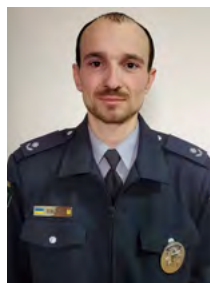
It is emphasized that each state, in order to fulfill its tasks and functions, cannot do without a state budget with stable sources of revenue, because the payment of taxes allows to ensure the defense capability of the state, its economic and financial security, to implement socio-cultural programs in the interests of the whole society. It is concluded that the vast majority of constitutions of European states contain an obligation to pay taxes and fees. At the same time, in the constitutions of Andorra, Spain, Italy, Latvia, North Macedonia, Moldova, Poland, Romania, San Marino, Turkey and Croatia, this obligation is formulated as everyone is obliged to participate in the reimbursement of public expenses by paying taxes and fees. Moreover, in the constitutions of Andorra, Bulgaria, Italy, San Marino, Serbia, Turkey, Hungary, France and Croatia, this provision is supplemented by a prescription - according to their financial capabilities.

It is emphasized that in Part 1 of Art. 67 of the Constitution of Ukraine refers not only to the obligation to pay taxes and fees, but also to the procedure and amount of these taxes and fees established by law. In our opinion, this wording of this provision generally complies with international standards and does not require changes. It is proposed, taking into account the positive experience of European states regarding the constitutional and legal regulation of the obligation to pay taxes and fees, to bring the provisions of the Constitution of Ukraine in accordance with international standards.

Key words: *constitution, human obligations, constitutional obligations of a person and a citizen, obligation to pay taxes and fees.*

УДК 342.7

DOI <https://doi.org/10.32782/2078-3566-2024-4-03>

Роман ОПАЦЬКИЙ®

доктор юридичних наук, доцент
(Дніпровський державний університет внутрішніх справ,
м. Дніпро, Україна)
roman.opatskyi@dduvs.edu.ua

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ УТРИМАННЯ НЕПРАЦЕЗДАТНИХ БАТЬКІВ В КРАЇНАХ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

У статті досліджено правове регулювання утримання непрацездатних батьків у країнах Європейського Союзу. Розглянуто законодавчі підходи до забезпечення матеріальної підтримки літніх та непрацездатних осіб з боку їхніх повнолітніх дітей, а також механізми реалізації цих обов'язків. Особливу увагу приділено порівнянню різних правових систем, включно з континентальним та англосаксонським правом, які по-різному підходять до питань сімейних обов'язків. У статті також проаналізовано роль держави в забезпеченні соціального захисту літніх людей та взаємодію приватних і публічних форм відповідальності за їх утримання. Автор розглядає ключові проблеми в цій сфері, зокрема баланс між особистими обов'язками дітей і державними гарантіями, та пропонує рекомендації для вдосконалення правового регулювання в країнах-членах ЄС.

Окремо вивчається питання гендерної рівності в контексті виконання обов'язків щодо утримання батьків: в багатьох країнах ЄС більшу частину послуг за літніми дітьми забезпечують жінки. Проаналізовано практику судового розгляду справи щодо виконання обов'язків утримання батьків у різних юрисдикціях.

Особливу увагу приділено соціальним, культурним та економічним факторам, які впливають на реалізацію таких обов'язків. У статті наведено приклади кращих практичних та інноваційних підходів, які можуть бути корисними для інших країн ЄС.

Акцентується увага на специфіці реалізації правового регулювання в умовах транскордонної сім'ї, що стає все більш актуальним через мобільність громадян ЄС. Проаналізовано, як різні держави враховують принципи субсидіарності та пропорційності під час вирішення питання про обов'язкове утримання батьків.

Дослідження висвітлює питання взаємодії національних правових норм із міжнародними стандартами, як-от Європейська соціальна хартія, а також з рекомендаціями міжнародних організацій, зокрема Ради Європи. Зроблено акцент на правових прогалинах і викликах, які застосовуються в процесі реалізації цих норм, зокрема у зв'язку з різним рівнем соціального забезпечення в державах-членах ЄС.

Сформовано висновок, що правове регулювання обов'язку повнолітніх дітей утримувати непрацездатних батьків у країнах Європейського Союзу значно варіюється. Проте в усіх країнах зберігаються моральні зобов'язання дітей піклуватися про своїх батьків, що відображає глибоко вкорінені сімейні цінності та традиції.

Ключові слова: *правове регулювання, непрацездатні батьки, утримання, соціальний захист, країни Європейського Союзу.*

Постановка проблеми. Тема обов'язку повнолітніх дітей щодо догляду за батьками є надзвичайно важливою як з точки зору сімейного права, так і щодо соціальних та моральних норм сучасного суспільства. Українське законодавство, зокрема Сімейний кодекс України, встановлює юридичні основи обов'язків дорослих дітей щодо утримання непрацездатних батьків та догляду за ними. Проте практичне застосування цих норм часто викликає значні труднощі, зумовлені як правовими прогалинами, так і суспільними викликами.

З одного боку, сучасні соціально-економічні умови, міграція населення, а також трансформація традиційних сімейних цінностей ускладнюють реалізацію цього обов'язку. З іншого боку, зростає потреба у вдосконаленні правового регулювання, що враховувало б як інтереси батьків, так і можливості дітей, особливо у контексті міжнародного досвіду.

Стан дослідження проблеми. Обов'язок як самостійна правова категорія досліджували у своїх працях такі вчені, як Ю.В. Барзилова, М.І. Матузов, Б.М. Семенко, Р.Р. Каримова, В.В. Надьон, Н.Г. Шукліна, І.Р. Юрчак. Безпосередньо обов'язку повнолітніх дітей утримувати своїх непрацездатних батьків присвячені роботи таких правників, як Г.В. Богданова, Є.Ю. Костюченко, О.І. Лук'янчук, Ю.А. Рустамова, О.В. Розгон.

Водночас комплексного дослідження, присвяченого аналізу правового регулювання утримання непрацездатних батьків повнолітніми дітьми в країнах Європейського Союзу, не проводилося.

Саме відсутність комплексного наукового вивчення позитивного європейського досвіду правового регулювання утримання непрацездатних батьків повнолітніми дітьми задля його імплементації в національне законодавство України спонукає нас дослідити вибрану тематику.

Метою дослідження є комплексний аналіз правового регулювання утримання непрацездатних батьків в країнах Європейського Союзу та розроблення науково обґрунтованих рекомендацій щодо вдосконалення національного законодавства правових норм з урахуванням європейського досвіду.

Для досягнення поставленої мети нам необхідно виконати такі **завдання**: здійснити комплексний аналіз правового регулювання утримання непрацездатних батьків в країнах Європейського Союзу; окреслити можливі напрями імплементації європейського передового досвіду в національне законодавство України.

Виклад основного матеріалу. Правове регулювання обов'язку повнолітніх дітей утримувати непрацездатних батьків у країнах Європейського Союзу (ЄС) є складним і багатогранним питанням, що відображає різноманітність правових традицій, соціальних

політик та культурних особливостей кожної держави-члена. Загалом у більшості європейських країн існує законодавче закріплення обов'язку дітей надавати матеріальну підтримку своїм непрацездатним батькам, однак конкретні механізми реалізації цього обов'язку та відповідальність за його невиконання можуть суттєво відрізнятися [7].

У Німеччині обов'язок дітей утримувати своїх батьків закріплений у Цивільному кодексі (Bürgerliches Gesetzbuch, BGB). Згідно з § 1601 BGB, родичі по прямій лінії зобов'язані надавати взаємне утримання. Це означає, що діти зобов'язані підтримувати своїх батьків, якщо останні не можуть самостійно забезпечити свої потреби. Однак на практиці, перш ніж звертатися до дітей за фінансовою підтримкою, держава надає соціальну допомогу непрацездатним батькам. Лише після цього органи соціального захисту можуть вимагати від дітей відшкодування витрат, понесених на утримання батьків. При цьому враховується фінансове становище дітей, і обов'язок сплати виникає лише за умови, що їхній дохід перевищує певний мінімальний рівень [3].

У Франції обов'язок дітей утримувати своїх батьків регулюється Цивільним кодексом (Code civil). Стаття 205 передбачає, що діти зобов'язані надавати допомогу своїм батькам, які потребують цього. Цей обов'язок є взаємним і поширюється також на батьків щодо дітей. У разі невиконання цього обов'язку зацікавлена сторона може звернутися до суду з позовом про стягнення аліментів. Суд визначає розмір допомоги, враховуючи потреби батьків та фінансові можливості дітей [6].

В Італії обов'язок утримання батьків також закріплений у Цивільному кодексі (Codice Civile). Стаття 433 визначає коло осіб, зобов'язаних надавати матеріальну підтримку, включно з дітьми щодо батьків. Розмір допомоги визначається судом на основі потреб отримувача та можливостей платника. У разі ухилення від виконання цього обов'язку батьки можуть звернутися до суду з позовом про стягнення необхідних коштів.

У Польщі обов'язок дітей утримувати своїх непрацездатних батьків регулюється Сімейним і опікунським кодексом (Kodeks rodzinny i opiekuńczy). Стаття 128 встановлює, що родичі по прямій лінії зобов'язані надавати взаємне утримання. У разі невиконання цього обов'язку батьки мають право звернутися до суду з позовом про стягнення аліментів. Суд визначає розмір допомоги, враховуючи потреби батьків та фінансові можливості дітей [1].

У Швеції система соціального захисту побудована таким чином, що держава бере на себе основну відповідальність за утримання непрацездатних осіб, включно з особами похилого віку. Це означає, що законодавчо закріпленого обов'язку дітей утримувати своїх батьків немає, оскільки держава забезпечує необхідну підтримку через систему соціального забезпечення. Однак моральний обов'язок дітей піклуватися про своїх батьків залишається важливим аспектом сімейних відносин.

У Греції обов'язок дітей утримувати своїх батьків закріплений у Цивільному кодексі. Згідно зі статтею 1486, діти зобов'язані надавати матеріальну підтримку батькам, якщо останні не можуть самостійно забезпечити свої потреби. У разі невиконання цього обов'язку батьки можуть звернутися до суду з позовом про стягнення аліментів. Суд визначає розмір допомоги, враховуючи потреби батьків та фінансові можливості дітей [11].

У Португалії обов'язок утримання батьків регулюється Цивільним кодексом. Стаття 2009 передбачає, що за потреби діти зобов'язані надавати допомогу своїм батькам. У разі невиконання цього обов'язку батьки можуть звернутися до суду з позовом про стягнення аліментів. Суд визначає розмір допомоги, враховуючи потреби батьків та фінансові можливості дітей.

У Румунії обов'язок дітей утримувати своїх батьків закріплений у Сімейному кодексі. Згідно зі статтею 86, діти зобов'язані надавати матеріальну підтримку своїм батькам, якщо останні не можуть самостійно забезпечити свої потреби. У разі невиконання цього обов'язку батьки можуть звернутися до суду з позовом про стягнення аліментів. Суд визначає розмір допомоги, враховуючи потреби батьків та фінансові можливості дітей [9].

У Болгарії обов'язок дітей утримувати своїх непрацездатних батьків регулюється Сімейним кодексом. Стаття 139 передбачає, що повнолітні діти зобов'язані надавати матеріальну підтримку своїм батькам, якщо ті не можуть самостійно забезпечити свої потреби. У разі відмови від виконання цього обов'язку батьки мають право звернутися до суду з позовом про стягнення аліментів. Суд визначає розмір допомоги, враховуючи матеріальне становище обох сторін.

У Латвії обов'язок дітей утримувати своїх батьків закріплений у Цивільному законі. Стаття 179 передбачає, що повнолітні діти зобов'язані надавати матеріальну підтримку своїм батькам, якщо ті не можуть самостійно забезпечити свої потреби. У разі невиконання цього обов'язку батьки можуть звернутися до суду з позовом про стягнення аліментів. Суд визначає розмір допомоги, враховуючи потреби батьків та фінансові можливості дітей [5].

У Литві обов'язок дітей утримувати своїх батьків регулюється Цивільним кодексом. Стаття 3.205 встановлює, що повнолітні діти зобов'язані надавати матеріальну підтримку своїм батькам, якщо ті не можуть самостійно забезпечити свої потреби. У разі відмови від виконання цього обов'язку батьки мають право звернутися до суду з позовом про стягнення аліментів. Суд визначає розмір допомоги, враховуючи матеріальне становище обох сторін.

У Чехії обов'язок дітей утримувати своїх батьків закріплений у Цивільному кодексі. Стаття 915 передбачає, що повнолітні діти зобов'язані надавати матеріальну підтримку своїм батькам, якщо ті не можуть самостійно забезпечити свої потреби. У разі невиконання цього обов'язку батьки можуть звернутися до суду з позовом про стягнення аліментів. Суд визначає розмір допомоги, враховуючи потреби батьків та фінансові можливості дітей.

У Словаччині обов'язок дітей утримувати своїх батьків регулюється Сімейним кодексом. Стаття 62 встановлює, що повнолітні діти зобов'язані надавати матеріальну підтримку своїм батькам, якщо ті не можуть самостійно забезпечити свої потреби. У разі відмови від виконання цього обов'язку батьки мають право звернутися до суду з позовом про стягнення аліментів. Суд визначає розмір допомоги, враховуючи матеріальне становище обох сторін [4].

У Хорватії обов'язок дітей утримувати своїх батьків закріплений у Сімейному законі. Стаття 210 передбачає, що повнолітні діти зобов'язані надавати матеріальну підтримку своїм батькам, якщо ті не можуть самостійно забезпечити свої потреби. У разі невиконання цього обов'язку батьки можуть звернутися до суду з позовом про стягнення аліментів. Суд визначає розмір допомоги, враховуючи потреби батьків та фінансові можливості дітей.

У Словенії обов'язок дітей утримувати своїх батьків регулюється Сімейним кодексом. Стаття 123 встановлює, що повнолітні діти зобов'язані надавати матеріальну підтримку своїм батькам, якщо ті не можуть самостійно забезпечити свої потреби. У разі відмови від виконання цього обов'язку батьки мають право звернутися до суду з позовом про стягнення аліментів. Суд визначає розмір допомоги, враховуючи матеріальне становище обох сторін [10].

У Угорщині обов'язок дітей утримувати своїх батьків закріплений у Цивільному кодексі. Стаття 4:194 передбачає, що повнолітні діти зобов'язані надавати матеріальну підтримку своїм батькам, якщо ті не можуть самостійно забезпечити свої потреби. У разі невиконання цього обов'язку батьки можуть звернутися до суду з позовом про стягнення аліментів. Суд визначає розмір допомоги, враховуючи потреби батьків та фінансові можливості дітей.

У Естонії обов'язок дітей утримувати своїх батьків регулюється Сімейним законом. Стаття 97 встановлює, що повнолітні діти зобов'язані надавати матеріальну підтримку своїм батькам, якщо ті не можуть самостійно забезпечити свої потреби. У разі відмови від виконання цього обов'язку батьки мають право звернутися до суду з позовом про стягнення аліментів. Суд визначає розмір допомоги, враховуючи матеріальне становище обох сторін [10].

У Фінляндії правове регулювання обов'язку повнолітніх дітей утримувати непрацездатних батьків відрізняється від багатьох інших європейських країн. Згідно

з фінським законодавством, основна відповідальність за добробут осіб похилого віку покладається на державу через розгалужену систему соціального захисту. Це означає, що законодавчо закріпленого обов'язку дітей утримувати своїх батьків немає. Держава забезпечує необхідну підтримку непрацездатним особам через різноманітні соціальні програми та послуги. Проте моральний обов'язок дітей піклуватися про своїх батьків залишається важливим аспектом фінської культури та сімейних взаємин [10].

У Данії, як і в інших скандинавських країнах, існує розвинена система соціального забезпечення, яка покладає основну відповідальність за добробут непрацездатних осіб на державу. Законодавчо обов'язок дітей утримувати своїх батьків не передбачений, оскільки держава надає необхідну підтримку через соціальні програми. Однак сімейні цінності та моральні зобов'язання щодо піклування про батьків залишаються важливими в данському суспільстві [2; 8].

Висновки. Таким чином, правове регулювання обов'язку повнолітніх дітей утримувати непрацездатних батьків у країнах Європейського Союзу значно варіюється. У більшості країн існує законодавчо закріплений обов'язок дітей надавати матеріальну підтримку своїм батькам, якщо ті не можуть самостійно забезпечити свої потреби. Водночас у скандинавських країнах, як-от Фінляндія та Данія, основна відповідальність за добробут непрацездатних осіб покладається на державу через розвинену систему соціального захисту, і законодавчого обов'язку дітей утримувати батьків немає. Проте в усіх країнах зберігаються моральні зобов'язання дітей піклуватися про своїх батьків, що відображає глибоко вкорінені сімейні цінності та традиції.

Міжнародний досвід дозволить виявити певні напрями для вдосконалення українського законодавства. Зокрема, варто звернути увагу на можливість розроблення спеціальних державних програм, спрямованих на підтримку сімей, де є непрацездатні батьки. Це може включати як матеріальну допомогу, так і інші форми підтримки, наприклад забезпечення доступу до якісних медичних послуг або соціального догляду. Крім того, законодавець міг би звернутися до питання уточнення критеріїв непрацездатності та потреби в утриманні, щоб уникнути суб'єктивізму під час вирішення таких справ.

Список використаних джерел

1. Вагіна І.В. Зарубіжний досвід правового регулювання укладання договорів між матір'ю, батьком та дітьми. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2023. Вип. 75, т. 1. С. 161–166.
2. Лук'янчук О.І. Обов'язок дітей утримувати батьків за сімейним законодавством України : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03. Київ, 2019. 18 с.
3. Лук'янчук О.І. Піклування про непрацездатних, немічних батьків: законодавче закріплення морального обов'язку. *Право та державне управління*. 2019. № 2 (35). Т. 1. С. 54–59.
4. Лук'янчук О.І. Умови добросовісного виконання дітьми обов'язку утримувати батьків. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2021. № 3. С. 45–50.
5. Малишко С.І. Методологія дослідження юридичного обов'язку повнолітніх дітей піклуватися про своїх непрацездатних батьків та механізму його реалізації. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2022. № 2. С. 64–70.
6. Малишко С.І. Чинники, що впливають на виконання юридичного обов'язку повнолітніх дітей піклуватися про своїх непрацездатних батьків. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2022. Спецвип. № 2. С. 598–604.
7. Маркович Х.В., Рудак О.М. Принципи правового регулювання сімейних відносин: загальнотеоретичний аспект. *Наукові записки Львівського університету. Серія юридична*. 2021. № 24. С. 153–156.
8. Опацький Р.М. Ювенальна політика в Україні: адміністративно-правові засади формування та реалізації : монографія / за наук. ред. д-ра юрид. наук, проф. Б.О. Логвиненка. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. Справ, 2020. 520 с.
9. Перепьолкін С.М. Кримінальна відповідальність за ухилення від утримання непрацездатних батьків: зарубіжний досвід. *Юридичний вісник*. 2015. № 3. С. 45–50.

10. Підвальна Ю.Ю. Соціальна підтримка сімей одиноких матерів: зарубіжний досвід. *Соціальна робота та соціальна освіта*. 2018. № 1. С. 85–92.

11. Яригіна С.П. Соціальне забезпечення сімей з дітьми: міжнародний досвід. *Вісник Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого*. 2016. № 4. С. 123–130.

Надійшла до редакції 03.12.2024

References

1. Vahina, I.V. (2023). Zarubizhnyy dosvid pravovoho rehulyuvannya ukladannya dohovoriv mizh matir'yu, bat'kom ta dit'my [Foreign experience of legal regulation of concluding contracts between mother, father and children]. *Naukovyy visnyk Uzhhorods'koho natsional'noho universytetu. Seriya: Pravo*. Issue 75, vol. 1, pp. 161–166. [in Ukr.]

2. Luk'yanchuk, O.I. (2019). Obov'yazok ditey utrymuvaty bat'kiv za simeynym zakonodavstvom Ukrainy [The obligation of children to support their parents under the family legislation of Ukraine]: avtoref. dys. ... kand. yuryd. nauk : 12.00.03. Kyiv, 18 p. [in Ukr.]

3. Luk'yanchuk, O.I. (2019). Pikluvannya pro nepratsezdatsnykh, nemichnykh bat'kiv: zakonodavche zakriplennya moral'noho obov'yazku [Caring for disabled, infirm parents: legislative consolidation of a moral obligation]. *Pravo ta derzhavne upravlinnya*. № 2 (35), vol. 1, pp. 54–59. [in Ukr.]

4. Luk'yanchuk, O.I. (2021). Umovy dobrosovisnogo vykonannya dit'my obov'yazku utrymuvaty bat'kiv [Conditions for the conscientious fulfillment by children of the obligation to support their parents]. *Prykarpats'kyi yurydychnyy visnyk*. № 3, pp. 45–50. [in Ukr.]

5. Malyshko, S.I. (2022). Metodolohiya doslidzhennya yurydychnoho obov'yazku povnolitnikh ditey pikluvatysya pro svoiykh nepratsezdatsnykh bat'kiv ta mekhanizmu yoho realizatsiyi [Methodology for studying the legal obligation of adult children to take care of their incapacitated parents and the mechanism of its implementation]. *Naukovyy visnyk Dnipropetrovs'koho derzhavnoho universytetu vnutrishnikh sprav*. № 2, pp. 64–70. [in Ukr.]

6. Malyshko, S.I. (2022). Chynnyky, shcho vplyvayut' na vykonannya yurydychnoho obov'yazku povnolitnikh ditey pikluvatysya pro svoiykh nepratsezdatsnykh bat'kiv [Factors influencing the fulfillment of the legal obligation of adult children to take care of their incapacitated parents]. *Naukovyy visnyk Dnipropetrovs'koho derzhavnoho universytetu vnutrishnikh sprav*. Spec. issue № 2, pp. 598–604. [in Ukr.]

7. Markovych, Kh.V., & Rudak, O.M. (2021). Pryntsypy pravovoho rehulyuvannya simeynykh vidnosyn: zahal'noteoretychnyy aspekt [Principles of legal regulation of family relations: general theoretical aspect]. *Naukovi zapysky L'vivs'koho universytetu. Seriya yurydychna*. № 24, pp. 153–156. [in Ukr.]

8. Opats'kyi, R.M. (2020). Yuvenal'na polityka v Ukraini: administratyvno-pravovi zasady formuvannya ta realizatsiyi [Juvenile policy in Ukraine: administrative and legal principles of formation and implementation] : monohrafiya ; za nauk. red. d-ra yuryd. nauk, prof. B.O. Lohvynenka. Dnipro : Dniprop. derzh. un-t vnutr. sprav, 520 p. [in Ukr.]

9. Perep'olkin, S.M. (2015). Kryminal'na vidpovidal'nist' za ukhlyennya vid utrymannya nepratsezdatsnykh bat'kiv: zarubizhnyy dosvid [Criminal liability for evasion of maintenance of disabled parents: foreign experience]. *Yurydychnyy visnyk*. № 3, pp. 45–50. [in Ukr.]

10. Pidval'na, Yu.Yu. (2018). Sotsial'na pidtrymka simey odynokyykh materiv: zarubizhnyy dosvid [Social support for families of single mothers: foreign experience]. *Sotsial'na robota ta sotsial'na osvita*. № 1, pp. 85–92. [in Ukr.]

11. Yaryhina, Ye.P. (2016). Sotsial'ne zabezpechennya simey z dit'my: mizhnarodnyy dosvid [Social security of families with children: international experience]. *Visnyk Natsional'noho yurydychnoho universytetu imeni Yaroslava Mudroho*. № 4, pp. 123–130. [in Ukr.]

ABSTRACT

Opatsky R.M. Legal regulation of the support of enable parents in the countries of the European Union.

The article examines the legal regulation of the maintenance of incapacitated parents in the countries of the European Union. Legislative approaches to ensuring material support for elderly and incapacitated persons by their adult children, as well as mechanisms for implementing these obligations, are considered. Particular attention is paid to a comparison of different legal systems, including continental and Anglo-Saxon law, which approach issues of family responsibilities differently. The article also analyzes the role of the state

in ensuring social protection of the elderly and the interaction of private and public forms of responsibility for their maintenance. The authors address key issues in this area, in particular, the balance between the personal responsibilities of children and state guarantees, and offer recommendations for improving legal regulation in the EU member states. The issue of gender equality in the context of fulfilling parental maintenance obligations is separately considered, after which in many EU countries the majority of services for elderly children are provided by women. The practice of judicial consideration of cases on the fulfillment of parental maintenance obligations in different jurisdictions is analyzed.

Particular attention is paid to social, cultural and economic factors that influence the implementation of such obligations. The article provides examples of best practical and innovative approaches that may be useful for other EU countries.

The focus is on the specifics of the implementation of legal regulation in the context of a cross-border family, which is becoming increasingly relevant due to the mobility of EU citizens. It is analyzed how different states take into account the principles of subsidiarity and proportionality when resolving the issue of mandatory parental maintenance.

The study highlights the issue of the interaction of national legal norms with international standards, such as the European Social Charter, as well as with the recommendations of international organizations, in particular the Council of Europe. The emphasis is placed on legal gaps and challenges that apply in the process of implementing these norms, in particular in connection with the different levels of social security in the EU Member States.

It is concluded that the legal regulation of the obligation of adult children to support their disabled parents in the countries of the European Union varies significantly. However, in all countries the moral obligation of children to take care of their parents remains, which reflects deeply rooted family values and traditions.

Key words: *legal regulation, disabled parents, maintenance, social protection, countries of the European Union.*